

Případy komisaře Wallandera

henning
mankell

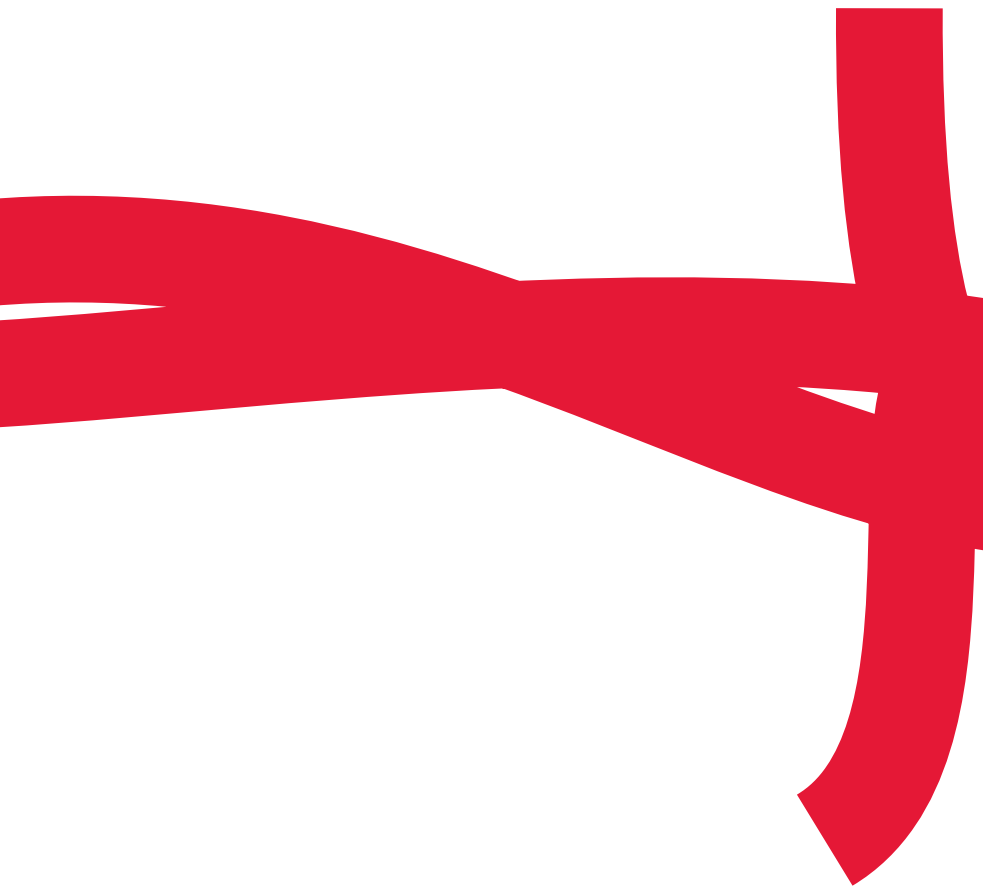
KRIMI román HOST

bílá lvice

bílá Ivce

henning
mankell

KRIMI román HOST

bílá Ivica

Brno 2014

Henning Mankell

Den vita lejoninnan

Copyright © Henning Mankell, 1993

Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen

Translation © Helena Stiessová, 2014

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-229-0 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-230-6 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-231-3 (Formát PDF pro čečcky)

ISBN 978-80-7491-232-0 (Formát MobiPocket)

Mým přátelům v Mosambiku

„Dokud budeme v naší zemi měřit význam člověka podle barvy jeho pleti, budeme dál trpět tím, co Sokrates nazývá lží v hloubi naší duše.“

Premiér Jihoafrické republiky Jan Hofmeyr, 1946

„*Angurumapo simba, mcheza nani?*“

(Kdo má odvahu si hrát, když zařve lev?)

Africké přísloví

prolog // jižní afrika, 1918

V podvečer 21. dubna 1918 se v jedné nenápadné kavárně ve čtvrti Kensington v Johannesburgu sešli tři mladí muži. Nejmladší z nich byl čerstvě devatenáctiletý Werner van der Merwe. Nejstaršímu Henningu Klopperovi bylo dvaadvacet. Třetí mladík se jmenoval Hans du Pleiss a chybělo mu jen několik týdnů do jednadvacátých narozenin. Na schůzce chtěli naplánovat oslavu. Žádného z nich by ani ve snu nenapadlo, že se jejich setkání v kensingtonské kavárně zapíše do historie. Na oslavu narozenin ten podvečer řeč nepřišla. Henning Klopper totiž přišel s návrhem, který měl v budoucnu změnit celou jihoafrickou společnost. Avšak ani on neměl představu, jaký rozsah či důsledky bude jeho nahrubo načrtnutá idea mít.

Mladíci byli každý jiný, měli rozdílné povahové rysy i odlišnou náuru. Ale něco je spojovalo. Něco naprosto zásadního. Byli to *boere*. Búrové náležející ke starým rodům, které se do Jižní Afriky dostaly s velkou vlnou přistěhovalců z řad nemajetných holandských hugenotů na konci sedmnáctého století. Když zesílil vliv Angličanů a nakonec vyústil v otevřený útisk, vydali se Búrové na dlouhou pouť do vnitrozemí, vstříc nekonečným pláním provincií Transvaal a Oranž. Pro tři mladíky, stejně jako pro ostatní Búry, byla svoboda a nezávislost klíčová, aby si zachovali svůj jazyk a kulturu. Svoboda jim zajišťovala, že nedojde k nežádoucímu splynutí s nenáviděným anglickým obyvatelstvem, a už vůbec ne ke smíšení s původními černošskými kmeny nebo indickou menšinou, která žila především z obchodu v přístavních městech Durban, Port Elizabeth a v Kapském Městě.

Henning Klopper, Werner van der Merwe a Hans du Pleiss byli *boere*. Nikdy na to nezapomínali, neustále to měli na paměti. A především na to byli hrdí. Už od útlého dětství jim rodiče vštěpovali, že patří k vyvolenému lidu. Zároveň to ovšem byla samozřejmost, o kterou při denních schůzkách v kavárně zavádili v hovoru jen málokdy. Rozuměla se sama sebou, tvořila neviditelný předpoklad jejich přátelství a důvěry, jejich myšlenek a pocitů.

Jelikož všichni pracovali jako úředníci v Jihoafrické železniční společnosti, scházeli se vždy po práci na kávu. Obyčejně si povídali o děvčatech, plánech do budoucnosti, o velké válce, která právě vrcholí v Evropě. Ale tentokrát zůstal Henning Klopper mlčky ponořený do svých myšlenek. Jindy byl ze všech tří nejvýřečnější, a teď ho přátelé zvědavě pozorovali.

„Je ti špatně?“ zeptal se Hans du Pleiss. „Nemáš malárii?“

Henning Klopper zavrtěl nepřítomně hlavou, ale neřekl nic.

Hans du Pleiss pokrčil rameny a obrátil se k Wernerovi.

„Přemýšlí,“ konstatoval Werner. „Dumá nad tím, jak by to ještě letos vytáhl ze čtyř na šest liber měsíčně.“

Jedním z neustále se opakujících témat jejich hovoru byly právě úvahy, jak přimět neochotné nadřízené, aby jim zvýšili hubený plat. Nepochybovali, že z dlouhodobé perspektivy to v železniční společnosti dotáhnou daleko. Všichni tři oplývali zdravým sebevědomím, byli inteligentní a plní energie. Potíž byla v tom, že to podle jejich názoru šlo tak nesnesitelně pomalu.

Henning Klopper se natáhl po svém šálku a polkl doušek kávy. Konečky prstů se přesvědčil, že vysoký bílý límeček je na svém místě. Potom si rukou zvolna přejel po pečlivě sčesaných vlasech s pěšinkou uprostřed.

„Budu vám vyprávět něco, co se událo před čtyřiceti lety,“ promluvil rozvážně.

Werner van der Merwe na něj mhouřil oči zpoza brýlí bez obrouček.

„Na to jsi moc mladý, Henningu,“ řekl. „O dobách před čtyřiceti lety nám budeš mít co povídat teprve za osmnáct let. Teď ještě ne.“

Henning Klopper potřásl hlavou.

„Není to moje vzpomínka. Nejde ani o mě, ani o moji rodinu. Jde o anglického seržanta, který se jmenoval George Stratton.“

Hans du Pleiss se zarazil uprostřed zapalování krátkého doutníku.

„Odkdy ty se zajímáš o Angličany?“ otázal se. „Dobrý Angličan je mrtvý Angličan, ať už je to seržant, politik nebo důlní předák.“

„Taky že je mrtvý,“ odtušil Henning Klopper. „Seržant George Stratton je mrtvý. Buď bez obav. Právě o jeho smrti vám chci vyprávět. Umřel před čtyřiceti lety.“

Hans du Pleiss otevřel ústa k další námitce, ale Werner van der Merwe mu pohotově položil ruku na rameno.

„Počkej,“ řekl. „Nech Henninga mluvit.“

Henning Klopper si dopřál ještě jeden doušek kávy a pečlivě si ubrouskem osušil koutky úst a tenký, světlý knírek.

„Bylo to v dubnu 1878,“ začal. „Když Britové válčili s africkými kmeny, které se vzbouřily.“

„Tu válku prohráli,“ doplnil Hans du Pleiss. „Jenom Angličani můžou prohrát válku s divochy. U Isandlwany a Rorke's Drift předvedla anglická armáda, k čemu je dobrá. Aby je zmasakrovali křováci.“

„Nech ho mluvit,“ ozval se Werner van der Merwe. „Nepřerušuj pořád.“

„To, co vám budu vyprávět, se stalo někde blízko řeky Buffalo,“ pokračoval Henning Klopper. „Domorodci jí říkají Gongqo. Oddíl Mounted Rifles, kterému Stratton velel, se utábořil a zaujal pozice na otevřené pláni u řeky. Před nimi se táhlo pohoří, jehož jméno si teď nevybavím. A za pohořím čekala tlupa bojovníků kmene Xhosa. Nebylo jich moc a měli chabé zbraně. Strattonovi vojáci se nemuseli nijak vzrušovat. Vyslání zvědové se vrátili zpátky s ujištěním, že skupina není organizovaná a zdá se, že se chystá na ústup. Kromě toho Stratton a jeho důstojníci očekávali během dne posily nejmiň o síle jednoho batalionu. Jenže najednou se seržantovi něco stalo. Obecně byl známý tím, že nikdy neztrácel klid, ale teď začal chodit od jednoho vojáka k druhému a loučil se s nimi. Ti, kdo ho viděli, to popisovali, jako by ho postihla nějaká horečka. Pak vzal pistoli a prostřelil si hlavu, před očima všech svých vojáků. Bylo mu šestadvacet let. O čtyři roky víc než mně.“

Henning Klopper se odmlčel, jako by konec příběhu zaskočil i jeho samého. Hans du Pleiss vyfoukl kroužek kouře z doutníku a vypadalo to, že čeká na pokračování. Werner van der Merwe luskl prsty na černého číšníka, který právě utíral stůl na druhém konci kavárny.

„To je všechno?“ zeptal se Hans du Pleiss.

„Ano,“ přisvědčil Henning Klopper. „Copak to nestačí?“

„Myslím, že potřebujeme ještě trochu kávy,“ prohlásil Werner van der Merwe.

Černý číšník, který napadal na jednu nohu, s úklonou přijal objednávku a létacími dveřmi zmizel v kuchyni.

„Proč nám tohle vykládáš?“ podivil se Hans du Pleiss. „K čemu ta historka o anglickém seržantovi, který dostane úžeh a zastřeší se?“

Henning Klopper s údivem pozoroval své přátele.

„Vy to nechápete? Vážně to nechápete?“

Jeho překvapení bylo nefalšované, nehrál ho ani nijak nepřikrášlil. Když čirou náhodou objevil článek o smrti seržanta Strattona v jednom časopise v domě svých rodičů, okamžitě cítil, že se ho to týká. V seržantově osudu spatřil částečně ten svůj. Zpočátku ho ta myšlenka ohromila, jak byla nepravděpodobná. Co by mohl mít společného se seržantem britské armády, který se naprosto zjevně pomátl a namířil hlaveň revolveru proti sobě?

Popravdě to nebyl popis Strattonovy smrti, co upoutalo jeho pozornost. Byly to poslední řádky článku. Jeden voják, který byl svědkem té události, po letech vypověděl, že Stratton si během onoho dne pro sebe mumlal pár slov, omílal je pořád dokola, jako by vyslovoval zaklínadlo: *Radši spáchám sebevraždu, než bych živý padl do rukou Xhosů.*

Právě tak vnímal Henning Klopper svou vlastní situaci jako Búr v Jižní Africe, kterou čím dál masivněji ovládali Angličané. Jako by si náhle uvědomil, že stojí před Strattonovou volbou.

Podřídít se, pomyslel si. Není nic horšího než muset žít v podmínkách, které si člověk neurčuje sám. Celá moje rodina, můj

lid musí žít pod anglickými zákony, v útisku, v opovržení. Naše kultura je ze všech stran vystavená ohrožení a organizovanému pošpinění. Angličané nás systematicky zadupávají do země. Největší nebezpečí poroby však spočívá v tom, když se z ní stane zvyk, rezignace pronikne do krve jako ochromující jed tak nenápadně, že si toho člověk ani nevšimne. Tehdy je porobení dokonáno. Poslední pevnost padla, vědomí se zatmělo a pomalu odumírá.

Svým dvěma přátelům se dosud s těmi úvahami nesvěřil. Ale všiml si, jak v rozhovorech o příkořích, která na nich spáchali Angličané, čím dál častěji sklouzávají k hořkým a ironickým komentářům. Zášť, jež kdysi vyburcovala jeho otce, aby šel do války proti Britům, zášť, která by měla být přirozená, jim chyběla.

Vyděsilo ho to. Kdo se v budoucnu postaví Angličanům na odpor, když ne jeho vlastní generace? Kdo bude hájit práva Búrů, když ne on? Nebo Hans du Pleiss nebo Werner van der Merwe?

Příběh seržanta Strattona mu ozřejmil něco, co už beztak věděl. Ale teď jako by už svému poznání nedokázal dál unikat.

Radši spáchám sebevraždu, než bych se podřídil. Ale protože chci žít, musí zaniknout zdroj útlaku.

Tak jednoduché, a přece těžké byly dvě jasně dané alternativy.

Neuměl vysvětlit, proč si pro vyprávění o seržantu Strattonovi zvolil právě tento den. Najednou prostě cítil, že nedokáže dál čekat. Nadešel čas, už nemůžou při odpolední kávě v jejich oblíbené kavárně jen snít o budoucnosti nebo plánovat oslavy narozenin. Existuje něco důležitějšího, co je předpokladem pro budoucnost jako takovou. Angličané, kterým se Jižní Afrika znelíbila, se mohli vrátit zpátky domů nebo se přesunout na další místo zdánlivě nekonečného britského impéria. Ale pro Henninga Kloppera, stejně jako pro ostatní Búry, neexistovalo vedle Jižní Afriky nic. Už to bude dvě stě padesát let, co za sebou spálili mosty, zbavili se náboženského útisku a objevili cíp Afriky jako ztracený ráj. Utrpení jim vnuklo pocit, že jsou vyvolený národ. Jejich budoucnost je právě tady, na jižní špičce afrického

kontinentu. Buď to, nebo porobení, které obnáší pozvolnou a nezadržitelnou zkázu.

Starý číšník se přibelhal s táckem. Rozechvělýma rukama posbíral použité šálky a naservíroval čistý porcelán a konvici s kávou. Henning Klopper si zapálil doutník a podíval se po svých přátelích.

„Copak to nechápete?“ zopakoval. „Nechápete, že stojíme před stejnou volbou jako seržant Stratton?“

Werner van der Merwe si sundal brýle a čistil si je kapesníkem.

„Potřebuju na tebe dobře vidět, Henningu Kloppere,“ řekl. „Musím se ujistit, že jsi to opravdu ty.“

Henning Klopper se rozlítil. Jak to, že nechápu, co se jim tu pokouší sdělit? Vážně je se svými názory naprosto osamocený?

„Vy nevidíte, co se okolo nás děje?“ zahřímal. „Jestliže nebudeme hájit naše právo zůstat Búry, kdo to za nás udělá? To chcete čekat, až bude celý národ tak oslabený a pošlapaný, že nám nezbude nic jiného než udělat to samé co George Stratton?“

Werner van der Merwe pomalu zavrtěl hlavou. V jeho odpovědi Henning Klopper zachytil omluvný podtón.

„Velkou válku jsme prohráli,“ řekl. „Je nás málo a dovolili jsme Angličanům, aby se tu přemnožili, přestože země kdysi patřila nám. Musíme se s nimi naučit žít v určité symbióze. Jiná možnost není. Je nás málo a víc nás už nebude. I kdyby naše ženy nedělaly nic jiného, než rodily jedno dítě za druhým.“

„Tady nejde o to, kolik nás je,“ odušil podrážděně Henning Klopper. „Tady jde o víru. O zodpovědnost.“

„Nejen o ně,“ namítl Werner van der Merwe. „Už chápu, co se nám tím příběhem snažíš říct. A máš podle mě naprostou pravdu. Rozhodně si potřebujeme připomínat, kdo jsme, já tedy určitě. Ale jsi snílek, Henningu Kloppere. Realita vypadá jinak. Na tom nic nezmění ani tvůj mrtvý seržant.“

Hans du Pleiss pokuřoval celou dobu svůj doutníček a pozorně poslouchal. Teď odložil nedopalek do popelníku a zadíval se na svého přítele.

„Ty máš něco za lubem,“ konstatoval. „Co bychom podle tebe měli udělat? To samé co komunisté v Rusku? Vzít zbraně a jako partyzáni se vydat do Dračích hor? Navíc zapomínáš, že v téhle zemi se nepřemnožili jenom Angličani. Největší hrozba, která ohrožuje náš způsob života, přichází od domorodců, od černochů.“

„Ti se nikdy na nic nezmůžou,“ zamítl to Henning Klopper. „Jsou nám natolik podřízení, že budou vždycky dělat, co jim poručíme, a myslet tak, jak jim řekneme. Budoucnost spočívá v boji mezi námi a Angličany. Tak to je.“

Hans du Pleiss dopil kávu a zavolal na starého číšníka, který nehybně čekal u dveří do kuchyně. Byli v kavárně sami, až na nějaké postarší muže, ponořené do vleklé šachové partie.

„Neodpověděl jsi mi na otázku,“ připomněl Hans du Pleiss. „Něco tě napadlo?“

„Henning Klopper má spoustu dobrých nápadů,“ ozval se Werner van der Merwe. „Buď se to týká toho, jak zlepšit organizaci v depech železniční společnosti, nebo jak se dvořit krásným dámám.“

„Možná,“ odpověděl Henning Klopper s úsměvem. Konečně měl pocit, že ho přátelé začali vnímat. Přestože jeho úvahy byly zatím neuspořádané a neměly jasné kontury, cítil potřebu podělit se o to, co mu tak dlouho leží v hlavě.

Starý číšník přišel ke stolu.

„Tři skleničky portského,“ poručil Hans du Pleiss. „Přičí se mi pít něco, po čem tak blázní Angličani, ale na druhou stranu je to víno z Portugalska.“

„Angláni vlastní řadu významných portugalských vinic,“ namítl Werner van der Merwe. „Oni jsou prostě všude. Nesnáším je, k čertu s nimi.“

Číšník začal sklízet nádobí ze stolu. Když Werner van der Merwe mluvil o Angličanech, zavadil přitom o stůl, který se zakymácel. Konvička s mlékem se převrhla a tekutina vystříkla Wernerovi na košili.

Kolem stolu se rozhostilo ticho. Werner van der Merwe se po díval na číšníka. Nato mrštně vstal, chytil starého muže za ucho a nevybíravě s ním zatřásl.

„Tys mi pobryndal košili,“ láteřil.

Vzpětí číšníkovi uštědřil políček. Rána byla tak silná, až se stařec zapotácel. Ale neřekl ani slovo a chvátal do kuchyně pro portské.

Werner van der Merwe se posadil a utřel si skvrny kapesníkem.

„Afrika by mohla být ráj na zemi,“ prohlásil. „Nebýt Angličanů. A kdyby domorodců nebylo víc, než kolik je nezbytně nutné.“

„Proměníme Jižní Afriku v ráj,“ navázal Henning Klopper. „Zaujmeme přední pozice v železniční společnosti. A zároveň se z nás stanou významní a prvořadí Búrové. Budeme naší generaci připomínat, co se od nás očekává. Musíme očistit a znovu nastolit naši čest. Angličané musí poznat, že jsme se jim nikdy nepodrobili. Nejsme jako George Stratton, my z boje neutíkáme.“

Přerušil svůj projev, když jim číšník na stůl postavil tři skleničky a zpola plnou láhev portského.

„Ještě ses neomluvil, *kaffire*,“ řekl Werner van der Merwe.

„Omlouvám se za svou nešikovnost,“ odpověděl číšník anglicky.

„V budoucnu se naučíš mluvit afrikánsky,“ pokračoval Werner van der Merwe. „Každého *kaffira*, který promluví anglicky, postavíme před vojenský soud a zastřelíme jako psa. Teď běž. Vypadni!“

„Ať nás na to víno pozve,“ navrhl Hans du Pleiss. „Zašpinil ti košili, je jediné správné, že víno zaplatí z vlastní výplaty.“

Werner van der Merwe přikývl.

„Rozuměls, *kaffire*?“ řekl číšníkovi.

„Samozřejmě víno zaplatím,“ odpověděl číšník.

„S radostí,“ doplnil Werner van der Merwe.

„Bude mi potěšením víno zaplatit,“ řekl číšník.

Když osaměli, pokračoval Henning Klopper tam, kde se prve odmlčel. Příhoda s číšníkem už byla zapomenuta.

„Napadlo mě, že bychom založili spolek,“ řekl. „Nebo možná klub. Samozřejmě jen pro Búry. A v něm bychom diskutovali, učili se o vlastní historii. Byl by to klub, kde by nesměla zaznít angličtina, jen náš vlastní jazyk. Zpívaly by se naše písně, četli bychom naše národní spisovatele a jedli naše tradiční jídla. Když začneme tady, v Johannesburgu, třeba se to rozšíří dál. Pretoria, Bloemfontein, King William's Town, Pietermaritzburg, Kapské Město, všude. Potřebujeme probuzenecké hnutí. Upomínku na to, že Búrové se nikdy nenechají zotročit, nikdy nedovolí, aby padla jejich duše, i když tělo zahyne. Myslím si, že spousta lidí čeká právě na tohle.“

Pozvedli skleničky.

„To je výtečný nápad,“ řekl Hans du Pleiss. „Ale stejně doufám, že nám občas zbude chvíle na krásné ženy.“

„Samozřejmě,“ odušil Henning Klopper. „Všechno bude jako doteď. Jen k tomu přidáme něco, co jsme zatím potlačovali. A to dodá našemu životu naprosto nový obsah.“

Henning slyšel, jak slavnostně znějí jeho slova, možná až přejatě. Ale právě v tuhle chvíli mu to připadalo vhodné. Za těmi slovy se skrývaly velké ideje, zásadní pro budoucnost celého národa Búrů. Tak proč si nedopřát trochu patosu?

„Chceš mít ve spolku i ženy?“ zeptal se opatrně Werner van der Merwe.

Henning Klopper zavrtěl hlavou.

„Tohle je mužská záležitost,“ řekl. „Naše manželky nebudou běhat po schůzích. To k našim tradicím nikdy nepatřilo.“

Připili si. Henning Klopper si najednou uvědomil, že jeho dva přátelé už se začali chovat, jako by nápad s opětovným získáním toho, o co Búrové přišli před šestnácti lety ve válce, byl vlastně z jejich hlavy. Ale nijak ho to nepopudilo. Naopak, ulevilo se mu. Tak přece se nemýlil.

„Název,“ ozval se Hans du Pleiss. „Stanovy, pravidla výběru členů, formy schůzí. Předpokládám, že už to máš všechno vyřešené.“

„Na to je moc brzy,“ prohlásil Henning Klopper. „Musíme to důkladně promyslet. Právě teď, kdy je nutné co nejdřív osvobodit sebevědomí Búrů, musíme být zároveň trpěliví. Pokud budeme postupovat příliš rychle, riskujeme nezdar. A to nesmíme dopustit. Společenství mladých Búrů bude Angličanům trnem v oku. Udělají všechno pro to, aby nás zastavili, vyprovokovali, zastrašili. Musíme se dobře vyzbrojit. Pojďme se raději usnést, že rozhodnutí padne do tří měsíců. Během té doby můžeme dál diskutovat. Scházíme se tu přece denně. Můžeme přizvat další přátele a vyslechnout si, co si o tom myslí oni. Ale především musíme vnímat, co se odehrává v nás samých. Jsme připraveni něco pro svůj lid obětovat?“

Henning Klopper se odmlčel. Pohledem klouzal střídavě po tvářích svých přátel.

„Už je docela pozdě,“ řekl. „Mám hlad a chci se jít domů navečeřet. Ale zítra budeme v rozhovoru pokračovat.“

Hans du Pleiss rozlil zbytek vína z láhve do tří skleniček. Poté vstal.

„Připijme si na seržanta George Strattona,“ vyzval své spolčníky. „Pojďme dokázat, jak nezlomná je síla Búrů, a připijme si na mrtvého Angličana.“

Všichni si stoupli a pozvedli skleničky.

Ve stínu u kuchyňských dveří stál starý Afričan a mladíky pozoroval. V hlavě mu bušila tíživá bolest z prožitého příkoří. Věděl ale, že pomine. Nebo se alespoň ponoří do zapomnění, které tiší všechn smutek. Druhý den třem mladým mužům opět naservíruje kávu.

O měsíc a něco později, 5. června 1918, založil Henning Klopper společně s Hansem du Pleissem, Wernerem van der Merwem a několika dalšími přáteli spolek, který nazvali *Mladá Jižní Afrika*.

Během několika let se počet členů nebyvale rozrostl a Henning Klopper přišel s návrhem, aby se společenství přejmenovalo

na *Broederbond*, Bratrstvo. Od té doby bylo členství umožněno i mužům nad pětadvacet let. Ženám byl naopak vstup do spolku navždy zapovězen.

Ale nejdůležitější změna se udála v zasedací místnosti hotelu Carlton v Johannesburgu 26. srpna 1921 v pozdních večerních hodinách. Tehdy padlo rozhodnutí, že se z Bratrstva stane tajné společenství s iniciačními rituály a jeho členové budou vázáni bezvýhradnou loajalitou vůči hlavnímu cíli společenství: hájit práva vyvoleného národa Búrů v Jižní Africe, která je jejich domovinou a které budou jednoho dne neomezeně vládnout. Bratrstvo se mělo obestřít tichem, jeho členové budou nikým nepozorováni pracovat na svěřeném úkolu.

Během třiceti let získalo Bratrstvo prakticky absolutní vliv na veškeré nejdůležitější oblasti jihoafrické společnosti. Nikdo se nemohl stát prezidentem země, jestliže nebyl členem Bratrstva nebo neměl jeho požehnání. Nikdo se nemohl stát ministrem vlády nebo získat významnou společenskou funkci, pokud za jmenováním či pověřením nestálo Bratrstvo. Kněží, soudci, profesori, majitelé novin, podnikatelé, všichni vlivní a mocní muži přináleželi k Bratrstvu, všichni mu přísahali věrnost a složili slib mlčenlivosti týkající se velkého úkolu chránit vyvolený lid.

Bez tohoto společenství by se nikdy neprosadily zákony apartheidu, které byly přijaty v roce 1948. Ale prezident Jan Smuts, podpořený stranou United Party, nezaváhal. S podporou Bratrstva se mohl rozdílit mezi takzvanými nižšími rasami a bílou vyšší vrstvou podřídil agresivnímu systému zákonů a nařízení, které měly jednou provždy zajistit, že se Jižní Afrika bude měnit podle představ Búrů. Existuje pouze jeden vyvolený národ. Od toho faktu se odvíjí všechno ostatní.

V roce 1968 oslavilo Bratrstvo v utajení padesát let od svého založení. Henning Klopper jako poslední žijící zakladatel zakončil svůj projev těmito slovy: *Uvědomujeme si vůbec hluboko v našich*

myslích, jaká nesmírná síla se dnes večer mezi těmito čtyřmi zdmi shromáždila? Ukažte mi organizaci, která má v Africe větší vliv. Ukažte mi organizaci, která má větší vliv na celém světě!

Ke konci sedmdesátých let se vliv Bratrstva na politiku Jižní Afriky dramaticky snížil. Anatomie apartheidu, která stavěla na systematickém útlaku černochů a všech ostatních obyvatel tmavé pleti, pomalu vlivem vlastní neudržitelnosti odumírala. Bílí liberálové už nechtěli nebo nedokázali dál pasivně přihlížet blížící se katastrofě.

Ale především se vzepřelo utlačované většinové obyvatelstvo. Nesnesitelný tlak apartheidu překročil nejzazší meze. Odpor vůči němu rostl každým dnem a okamžik střetu se blížil.

V tu chvíli už se nicméně mezi Búry sbíraly jiné síly, které se soustředily na budoucnost.

Vyvolený národ se nikdy nepodrobí. Raději zemřít než zasednout ke stolu a sdílet jídlo s Afričanem nebo jiným barevným, tak zněl základní předpoklad. Fanatické poselství nezmizelo spolu se slábnoucím vlivem Bratrstva.

V roce 1990 byl z ostrova Robben propuštěn Nelson Mandela. Strávil tam jako politický vězeň bezmála třicet let.

Zatímco celý svět jásal, mnoho Búrů považovalo Mandelovo propuštění za nenápadné a v tichosti podepsané vyhlášení války. Prezident de Klerk se stal nenáviděným zrádcem.

Tou dobou se v nejvyšším utajení sešlo několik mužů, kteří se rozhodli vzít zodpovědnost za budoucí generace Búrů do vlastních rukou. Byli to nemilosrdní lidé. Ale považovali to za úkol svěřený od Boha. Nikdy se nepodrobí. A nikdy se nesníží k tomu, co udělal George Stratton.

Byli připraveni použít jakýchkoliv prostředků, aby ochránili svá práva, která považovali za svatá.

Sešli se ve vší tajnosti a učinili zásadní rozhodnutí. Rozpoutají občanskou válku, která může skončit jen jediným způsobem. Zničujícím krveprolítím.

V témže roce Henning Klopper zemřel. Bylo mu devadesát čtyři let. Na sklonku života se jeho vědomí často ve snech prolínalo se seržantem Strattonem. A pokaždé, když si ve spánku přiložil pistoli k hlavě, vzbudil se v temné ložnici zbrocený potem. Přestože byl starý a už ho nezajímalo, co se kolem něj děje, docházelo mu, že Jižní Afriku čekají nové časy. A na ty už si nikdy nezvykne. Ležel bdělý ve tmě a představoval si, jak asi bude vypadat budoucnost. Ale tma kolem byla neprostupná a on občas cítil, jak se v něm vzmáhá obrovský neklid. Viděl sám sebe jako ve vzdáleném snu, seděl v kensingtonské kavárničce s Hansem du Pleissem a Wernerem van der Merwem a slyšel svůj vlastní hlas, jak mluví o zodpovědnosti za budoucnost Búrů, která leží na jejich bedrech.

I dnes, pomyslel si, sedí někde mladí muži, mladí *boere*, a u kávy diskutují o tom, jak ovládnout a ubránit budoucnost. Vyvolený národ nikdy neskloní hlavu, nikdy se nepoddá.

Navzdory neklidu, který se ho v temné ložnici někdy zmocňoval, zemřel Henning Klopper v hlubokém přesvědčení, že jeho následovníci se nikdy neuchýlí k tomu, co udělal seržant George Stratton onoho dne v dubnu 1878 u řečiště v Gongqu.

Búrové se nikdy nepodrobí.

žena z ystadu

1

Realitní makléřka Louisa Åkerblomová vyšla ze spořitelny ve Skurupu krátce po třetí hodině odpoledne. Byl pátek čtyřiaadvacátého dubna. Zastavila se venku na chodníku, nasála do plic čerstvý vzduch a zároveň přemýšlela, co teď udělá. Nejradši by pro dnešek s prací skončila a jela rovnou domů do Ystadu. Jenže na druhou stranu slíbila nějaké vdově, která volala dopoledne, že se u ní zastaví a podívá se na dům, který chce žena prodat. V duchu počítala, kolik jí to zabere času. Nejvýš hodinu, rozhodla se. Víc určitě ne. A taky musí koupit chleba. Její manžel Robert obvykle veškeré pečivo napekl doma, ale zrovna tenhle týden to nestihl. Přejela náměstí kosým pohledem a vydala se doleva směrem k pekařství. Když otevírala dveře, zacinkal staromódní zvoneček. Žádní jiní zákazníci tam v tu chvíli nebyli a prodavačka za pultem, která se jmenovala Elsa Personová, si později vybavila, že jí Louisa Åkerblomová připadala dobře naladěná, dokonce se zmínila o tom, jak je úžasné, že konečně přišlo jaro.

Koupila tmavý žitný chleba a ještě žlutkové řezy, chtěla rodinu překvapit zákuskem. Pak se vrátila k budově spořitelny, kde měla ze zadu zaparkované auto. Po cestě potkala mladé manžele z Malmö, kterým právě prodala dům. Byli ve spořitelně zařídit všechny náležitosti, převést peníze a podepsat smlouvu o koupi a hypotéce. Prožívala s nimi radost z toho, že získali vlastní bydlení. Zároveň jí to ale dělalo starosti. Zvládnou splácet půjčku i s úroky? Jsou těžké časy, málokdo si může být jistý, že ho zítra nevyhodí z práce. Co když manžel zničehonic skončí jako nezaměstnaný? Každopádně s nimi důkladně prošla jejich finanční situaci. Na rozdíl od mnoha mladých lidí nebyli zatíženi nesmyslnými dluhy z kreditních karet. A manželka vypadala jako spřívavá hospodyňka. Určitě to zvládnou. Pokud ne, uvidí za čas jejich dům v nabídce nemovitostí na prodej. Možná ho bude prodávat zase ona nebo její manžel Robert. Nebylo neobvyklé, že během několika málo let prodávali jeden a ten samý dům třeba třikrát.

Odemkla auto a vytukala na telefonu číslo do jejich kanceláře v Ystadu. Ale Robert už odešel domů. Vyslechla si na záznamníku jeho zprávu, že Åkerblomova realitní kancelář má o vikendu zavřeno, nicméně se těší na zákazníky opět v pondělí od osmi hodin ráno.

Nejprve ji překvapilo, že Robert šel domů tak brzo. Pak si ale vzpomněla, že se měl odpoledne sejít s auditorem. Nahrála na záznamník vzkaz: „Ahoj, jenom se zajedu podívat na jeden dům u Krageholmu a pak pojedou do Ystadu, teď je čtvrt na čtyři, do pěti jsem doma,“ a vrátila telefon do držáku v autě. Třeba se Robert ještě po schůzce s auditorem do kanceláře vrátí.

Z vedlejšího sedadla vzala plastové desky a vytáhla z nich mapku, kterou si načrtla podle ženina popisu. Dům stál u odbočky mezi Krageholmem a Vollsjö. Celá cesta jí zabere něco přes hodinu, než tam dojede, prohlédne si nemovitost a pozemek a dorazí domů do Ystadu.

Zvažovala, že to přece jen nechá plavat. Ono to počká, říkala si. Vezmu to do Ystadu podél pobřeží a radši se na chvíli zastavím a pokochám se výhledem na moře. Jeden dům už jsem dneska prodala. To stačí.

Začala si broukat žalmy, nastartovala a vyjela ze Skurupu. Ale když měla odbočit na silnici do Trelleborgu, znovu si to rozmyslela. V pondělí ani v úterý si vdovin dům prohlédnout nestihne. Zákazníci by to mohlo odradit a obrátila by se na jinou realitní kancelář. To si nemůžou dovolit. Doba je už tak dost krušná. Konkurence vystrkuje dráčky. Nikdo si nemůže dopřát luxus odmítnout zakázku, pokud není vyloženě neprodejná.

Povzdychla si a odbočila na druhou stranu. Pobřeží a moře musejí počkat. Co chvíli zašilhala po mapce. Příští týden si koupí držák, aby nemusela otáčet hlavu pokaždé, když si ověřuje, jestli jede správně. Ale vdovin dům by měla najít celkem snadno, přestože odbočku, kterou jí žena popsala, zatím na svých cestách míjela. Ale jinak znala místní končiny z paměti. Příští rok oslaví její a Robertova realitní kancelář deset let na trhu.

Až ji to překvapilo. Už deset let. Jak ten čas letí, snad až moc rychle. Během oněch deseti let se jim narodily dvě děti a celou dobu tvrdě dřeli, aby firma prosperovala. Když začínali, bylo to mnohem jednodušší, uvědomovala si. Dnes by se na trhu rozhodně neuchytili. Měla by být spokojená. Bůh byl k ní a její rodině milostivý. Musí si s Robertem znovu promluvit, aby zvýšili příspěvek na Fond ohrožených dětí. Manžel bude určitě váhat, přece jenom má větší starost o peníze než ona. Ale nakonec ho přemluví, jako ostatně skoro vždycky.

Najednou si všimla, že jede špatně, a zabrzdila. V zamyšlení nad rodinou a uplynulými deseti lety odbočku nejspíš přejela. Potichu se pro sebe zasmála, potřásla hlavou a bedlivě se rozhlédla, než se s autem otočila a vydala se nazpátek.

Tady ve Skåne je krásná krajina, pomyslela si. Krásná a otevřená. Ale zároveň tajuplná. Na první pohled se tváří jako plochá rovina, ale vmžiku se dokáže změnit v hluboké údolí, kde se krčí domy a statky jako na opuštěném ostrově. Jezdila tudy, aby obhlédla nějaký nový dům na prodej nebo ho ukázala zájemcům o koupi, a nikdy ji nepřestalo překvapovat, jak je zdejší krajina proměnlivá.

Kousek za Erikslundem sjela ke krajnici a zkontrolovala popis cesty. Tentokrát jede správně. Zabočila doleva a už se těšila na cestu ke Krageholmu, která byla vysloveně půvabná. Silnice se jemně vlnila po kopcích a přes Krageholmský les a vlevo od ní se za listnatými stromy třpytilo jezero. Už tudy jela snad tisíckrát, a přesto se jí ten pohled neomrzel.

Zhruba po sedmi kilometrech se začala dívat po poslední odbočce. Vdova ji popsala jako pěšinu pro traktory, nebyla vysypaná štěrkem, ale byla plně sjízdná. Jakmile Louisa Åkerblomová odbočku zahlédla, přibrzdila a zahrnula doprava. Dům se měl objevit po levé straně zhruba o kilometr dál.

Když ujela tři kilometry a cesta najednou končila, musela si přiznat, že zabloudila.

Na okamžik se jí zmocnilo pokušení nechat dům na jindy a jet radši domů. Ale pak tu myšlenku setřásla a vrátila se na hlavní

silnici. O nějakých pět set metrů dál na sever znovu zabočila doprava. Jenže ani tady na žádný dům, který by odpovídal popisu, nenarazila. Povzdychla si, otočila vůz nazpátek a řekla si, že se někoho zeptá. Chvilí předtím minula stavení, které se rýsovalo za skupinkou stromů.

Zastavila, vypnula motor a vystoupila z auta. Stromy dýchaly svěží vůní. Vydala se do vršku k domu, byl to typický obílený statek, jakých bylo v kraji plno. Ale zachovalo se jen jedno křídlo. Uprostřed dvora stála studna s černě natřenou pumpou.

Louisa Åkerblomová se váhavě zastavila. Dům působil opuštěným dojmem. Možná bude opravdu nejlepší, když pojedou domů a bude doufat, že se vdova neurazí.

Ale zaklepat můžu, pomyslela si. Za to nic nedám.

Na cestě k hlavní budově minula velkou, červeně natřenou stodolu. Nedalo jí to a pootevřenými vraty nakoukla dovnitř.

To, co tam spatřila, ji udivilo. Ve stodole stála dvě auta. Nepovažovala se za kdovíjakého znalce, ale nemohla si nevšimnout, že to jedno je hodně drahý model mercedesu a to druhé zase luxusní BMW.

Takže je přece někdo doma, pomyslela si a pokračovala k obílenému domu.

A navíc ten někdo nemá hluboko do kapsy.

Zaklepala na dveře, ale nic se nedělo. Zaklepala o něco silněji, znovu bez odpovědi. Chtěla nahlédnout do okna vedle dveří, ale závěsy byly zatažené. Zaklepala potřetí a pak dům obešla, aby se podívala, jestli vzadu není ještě jeden vchod.

Za statkem se rozprostíral zpustlý ovocný sad. Jabloně nikdo neprořezal určitě dobrých dvacet, třicet let. Pod hrušní stál zahradní stůl a prohnílé židle. Poblíž zatřepetala křídly straka a odletěla. Žádné dveře tu nebyly a Louisa Åkerblomová se vrátila před dům.

Naposledy zaklepu, řekla si v duchu. Když se nikdo neukáže, jedu domů. A ještě se stihnu zastavit na chvíli u moře, než bude čas vařit večeři.

Zabušila pěstí na dveře.

Znovu jí odpovědělo ticho.

Spíš za sebou ucítila něčí přítomnost, než že by příchozího na dvoře zaslechla. Bleskově se otočila.

Muž stál od ní zhruba pět metrů. Vůbec se nehýbal, jen ji pozoroval. Všimla si, že má na čele jizvu.

Najednou v ní byla malá dušička.

Odkud se tu vzal? Proč ho neslyšela přicházet? Dvůr byl vysypaný šterkem. Že by se k ní přikradl úmyslně?

Udělal pár kroků směrem k němu a pokusila se o normální tón.

„Promiňte, jestli jsem vás vyrušila. Dělán v realitách, hledám jeden dům a zabloudila jsem. Chtěla jsem se jen zeptat na cestu.“

Muž mlčel.

Možná to není Švéd a vůbec jí nerozumí? Něco na jeho vzhledu ji přimělo k myšlence, že je to cizinec.

Zničehonic věděla, že musí okamžitě odsud. Ten nehybný muž se studenýma očima jí naháněl strach.

„Už vás nebudu zdržovat,“ řekla. „Nezlobte se, že jsem sem tak vlezla.“

Vykročila, ale v půli kroku se zarazila. Nehybný muž najednou ožil. Vytáhl cosi z kapsy bundy. Nejprve to nepoznala. Pak jí došlo, že je to pistole.

Pomalou zbraň zvedl a namířil na její hlavu.

Dobrý Bože, stihla si ještě pomyslet.

Dobrý Bože, pomoz mi. On mě chce zabít.

Dobrý Bože, pomoz mi.

Bylo tři čtvrtě na čtyři odpoledne, čtyřiadvacátého dubna 1992.

2

V pondělí sedmadvacátého dubna ráno vkročil kriminální komisař Kurt Wallander na policejní stanici v Ystadu a doslova zuřil. Nevzpomínal si, kdy ho naposledy něco takhle vytočilo. Vztek ho dokonce poznamenal ve tváři, kde měl náplast a pod ní ránu, jak se ráno řízl při holení.

Kolegům, kteří mu popřáli dobré ráno, odpověděl zabručením. Došel k sobě do kanceláře, práskl za sebou dveřmi, vyvěsil telefon, posadil se a jen tak zíral prázdným pohledem z okna.

Kurtu Wallanderovi bylo čtyřiačtyřicet let. Považoval se za schopného policistu, zarputilého a občas dokonce bystrého. Ale tohle ráno prostě kypěl vzteky a bezmocí. Celou neděli by si nejradši vymazal z hlavy.

Jedním z důvodů byl jeho otec, který žil sám v domě na planině kousek od obce Löderup. Wallanderův vztah k otci byl odjakživa složitý. A s postupujícími lety se to nijak nelepšilo, jelikož komisař si ke svému znechucení uvědomoval, že se otci čím dál víc podobá. Zkusil si představit vlastní stáří a bylo mu z toho nanic. Copak taky musí skončit jako zapšklý a nevypočitatelný dědek? Taky si zničehonic usmyslí nějakou totální pitomost?

V neděli odpoledne za ním jako obvykle jel na návštěvu. Hráli karty a pak si na verandě dali kávu. Jarní sluníčko hřálo. Načež mu otec bez varování sdělil, že se bude ženit. Wallander nejdřív myslel, že se přeslechl.

„Ne,“ odtušil, „nebudu se ženit.“

„Já taky nemluvím o tobě,“ prohlásil otec. „Mluvím o sobě.“

Kurt Wallander si ho nedůvěřivě prohlédl.

„Táhne ti na osmdesátku,“ připomněl mu. „Už se nebudeš ženit.“

„Ještě nejsem mrtvý,“ přerušil ho otec. „Udělám, co budu chtít. Radši se zeptej, koho si vezmu.“

Wallander poslechl.

„Koho?“

„To sis mohl spočítat sám,“ popíchl ho otec. „Měl jsem za to, že policajti jsou placení od toho, aby si dávali věci dohromady.“

„Vždyť se s nikým stejně starým nestýkáš. Pořád jsi zalezlý doma.“

„S někým se stýkám,“ opravil ho otec. „A kdo říká, že si musím vzít stejně starou ženu?“

Wallanderovi se rozsvítilo. Byla tu jen jedna taková osoba: Gertrud Andersonová, padesátiletá uklízečka, která k otci docházela třikrát týdně a kromě úklidu mu ještě prala.

„Ty si chceš vzít Gertrud?“ vyhrkl. „Zeptal ses jí vůbec, jestli tě chce? Je mezi vámi třicet let. A jak si myslíš, že dokážeš žít v jedné domácnosti s dalším člověkem? Tos přece nikdy neuměl. Aní s mámou ti to nešlo.“

„K stáru jsem se docela zklidnil,“ odpověděl otec mírně.

Wallander nevěřil svým uším. Že by se táta na stará kolena oženil? K stáru že se zklidnil? Vždyť je to s ním horší než kdy předtím.

Pohádali se. Celé to skončilo tím, že otec mrští hrnkem do záhonu s tulipány a zavřel se do přístavku, který používal jako ateliér a tvořil v něm obrazy s neustále se opakujícím motivem: podzimní krajinka v západu slunce, v popředí s tetřevem nebo bez, vše podle vkusu a přání zákazníka.

Wallander vyrazil domů a řítil se naprosto nepřiměřenou rychlostí. Musí ten šílený podnik zarazit. Jak je možné, že Gertrud Andersonová u otce rok pracovala, a přesto nepochopila, že se s ním nedá žít?

Zaparkoval před domem na Mariagatan v centru Ystadu a okamžitě hodlal zatelefonovat sestře Kristině do Stockholmu. Řekne jí, ať přijede do Skåne. S otcem nehne nikdo. Ale Gertrud Andersonová by snad k rozumu přijít mohla.

Jenže sestře nezavolal. Když vyšel po schodech ke svému bytu v nejvyšším patře, spatřil rozražené dveře. O několik minut později mohl jen konstatovat, že mu zloději odnesli novou hi-fi věž,

CD-přehrávač, všechny desky, televizi s videopřehrávačem, hodinky a foťák. Dlouho jen ochromeně seděl na židli a dumal, co bude dělat. Nakonec zavolal do práce a nechal se přepojit na kriminálního inspektora Martinssona, o kterém věděl, že má v neděli službu.

Čekal hodnou chvíli, než to Martinsson zvedl. Nejspíš popíjel kávu s kolegy z dopravního, kteří měli pauzu během velké terénní akce, probíhající celý víkend.

„U telefonu Martinsson. Co se děje?“

„Tady Wallander. Bude nejlepší, když sem přijdeš.“

„Kam jako? K tobě do kanceláře? Já jsem myslel, že máš dneska volno.“

„Jsem doma. Přijed' sem.“

Martinssonovi zjevně došlo, že je to důležité. Už se na nic dalšího neptal.

„Tak jo,“ řekl jen. „Hned jsem tam.“

Zbytek neděle padl na technické zajišťování stop v bytě a sepsání zprávy z místa činu. Martinsson patřil mezi mladší kolegy a občas byl trochu zbrklý a ledabylý, ale Wallander s ním přesto rád pracoval, už jen proto, že projevoval nečekaně bystrý úsudek. Když pak Martinsson spolu s policejním technikem odešli, Wallander čistě provizorně opravil dveře.

Podstatnou část noci probděl a vleže si představoval, jak by ty zloděje roztrhal na cucky, kdyby mu přišli pod ruku. A když už neměl sílu dál se trýznit a želet všechny svoje desky, s rostoucí rezignací hloubal nad tím, co si počne s otcem.

Za svítání vstal, uvažil si kávu a našel dokumenty o pojištění domácnosti. Vzal si papíry k jídelnímu stolu a pěníl vzteky nad nesrozumitelným byrokratickým jazykem. Nakonec lejstra mrskl na stůl a šel se oholit. Když se řízl, napadlo ho, jestli se nemá hodit marod a jít si lehnout a strčit hlavu zpátky pod peřinu. Jenže představa, že zůstane v bytě a nebude si moct pustit jedinou desku, byla nesnesitelná.

Teď bylo půl osmé a on seděl u sebe v kanceláři za zavřenými dveřmi. S povzdechem se přinutil vzít na sebe zase roli policisty a vrátil sluchátko do vidlice.

Aparát okamžitě zadrnčel. Volala Ebba z ústředny.

„To vloupání mě mrzí,“ řekla. „Vážně ti vzali všechny desky?“

„Nechali mi pár šelakových gramodesek. Říkal jsem si, že si je dneska večer poslechnu. Pokud někde seženu gramofon na kliku.“

„To je hrůza.“

„Co se dá dělat. Děje se něco?“

„Je tu nějaký pán a nutně s tebou potřebuje mluvit.“

„O čem?“

„Někdo se pohřešuje.“

Wallander věnoval pohled hromadě vyšetřovacích spisů, která se mu vršila na stole.

„Nemůže si to vzít Svedberg?“

„Svedberg je venku na lovu.“

„Cože?“

„Nevím, jak bych to líp nazvala. Pátrá po mladém býčkovvi, který utekl z farmy u Marsvinsholmu. Pobíhá někde po E-čtrnáctce a dělá zmatek v dopravě.“

„To snad zvládnou dopraváci, ne? Co je tohle za dělbu práce?“

„Poslal ho tam Björk.“

„Kristepane!“

„Tak já ho pustím dál, jo? Toho pána, co chce nahlásit pohřešovanou osobu.“

Wallander přikývl do sluchátka.

„Sem s ním.“

O několik minut později se ozvalo tak jemné zaklepání na dveře, že si komisař v první chvíli nebyl jistý, jestli opravdu něco zaslechl. Ale když zavolal „dále“, dveře se okamžitě otevřely.

Vždycky měl za to, že první dojem z nového člověka je rozhodující.

Muž, který vstoupil do jeho kanceláře, nebyl ničím pozoruhodný. Wallander odhadl, že mu bude kolem pětatřiceti let.

Na sobě měl tmavomodrý oblek, světlé vlasy ostříhané nakrátko a na očích brýle.

Ještě něčeho si Wallander okamžitě všiml.

Muž byl očividně rozrušený. Wallander asi nebyl jediný, kdo měl za sebou bezesnou noc.

Vstal a podal příchozímu ruku.

„Kurt Wallander. Kriminální komisař.“

„Jmenuju se Robert Åkerblom,“ řekl muž. „Moje manželka zmizela.“

Mužova přímočarost Wallandera překvapila.

„Vezmeme to radši od začátku,“ vyzval ho. „Prosím, posadte se. Křeslo je bohužel porouchané. Levá područka vypadává. Ale nenechte se tím rušit.“

Muž se posadil.

A zničehonic se rozplakal. Srdcervoucí, zoufalý pláč.

Wallander ochromeně stanul za psacím stolem. Pak si řekl, že počká.

Za několik minut se návštěvník v křesle utišil. Otřel si obličej a vysmrkal se.

„Omlouvám se,“ řekl. „Ale Louise se muselo něco stát. Nikdy by takhle z vlastní vůle nezmizela.“

„Nedáte si kávu?“ zeptal se Wallander. „Možná by se našlo i nějaké pečivo.“

„Ne, děkuju,“ odpověděl Robert Åkerblom.

Wallander přikývl a z přihrádky psacího stolu vytáhl poznámkový blok. Používal obyčejné kroužkové sešity, které si za vlastní peníze kupoval v papírnickví. V přehršli všemožných předtištěných formulářů, kterými policejní prezidium zásobovalo celou zemi, se nikdy neorientoval. Kdysi ho napadlo, že napíše příspěvek do časopisu *Švédská policie* a navrhne těm, co formuláře připravují, že by k nim mohli dodávat i předem sepsané odpovědi.

„Začneme vašimi osobními údaji,“ vyzval muže.

„Jmenuju se Robert Åkerblom,“ zopakoval návštěvník. „Společně s manželkou Louisou vedu Åkerblomovu realitní kancelář.“

Wallander si zapisoval a kýval hlavou. Věděl, že firma sídlí vedle kina Saga.

„Máme dvě děti,“ pokračoval Robert Åkerblom, „čtyři a sedm roků. Holčičky. Bydlíme v řadovém domku v ulici Åkarvågen 19. Já jsem se tady v Ystadu narodil. Moje žena pochází z Ronneby.“

Odmlčel se a z kapsy saka vytáhl fotografii, kterou položil před Wallandera na stůl. Byla na ní žena všedního vzezření. Usmívala se do objektivu a z fotky bylo zřejmé, že je pořízená v ateliéru. Wallander si ženu prohlížel a napadlo ho, že se svým způsobem k Robertu Åkerblomovi hodí.

„Ta fotka je jenom tři měsíce stará,“ dodal Åkerblom. „Přesně takhle vypadá.“

„A vy říkáte, že zmizela?“ zeptal se Wallander.

„V pátek byla ve spořitelně ve Skurupu a vyřizovala koupi nemovitosti. Pak se měla zajet podívat na dům, který bude na prodej. Já jsem to odpoledne byl u našeho auditora. Ale než jsem jel domů, ještě jsem se stavil v kanceláři. Na záznamníku jsem od ní měl vzkaz, že bude do pěti hodin doma. Řekla, že je čtvrt na čtyři. Od té doby je pryč.“

Wallander sraštil obočí. Dnes je pondělí. Takže už je nezvěstná třetí den. Tři dny, a doma na ni čekají dvě malé děti.

Něco mu říkalo, že tohle není obyčejné zmizení. Věděl, že většina pohřešovaných se dřív nebo později vrátí domů a zmizení se vysvětlí. Lidé často prostě zapomenou říct, že cestují na pár dní pryč. Zároveň ale věděl, že jen relativně málo žen opustí svoje děti. Tohle bylo na pováženou.

Udělal si do bloku pár poznámek.

„Máte ještě na záznamníku její vzkaz?“ zeptal se.

„Ano. Ale nenapadlo mě vzít tu kazetu s sebou.“

„To my už si zařídíme,“ řekl Wallander. „Vyplýnulo z toho vzkazu, odkud volá?“

„Z telefonu v autě.“

Wallander odložil propisku a zadíval se na muže v křesle. Jeho strach působil opravdově a naléhavě.

„Napadá vás nějaké vysvětlení, proč se nevrátila?“

„Ne.“

„Nemohla jet na návštěvu k přátelům?“

„Ne.“

„A co k příbuzným?“

„Ne.“

„Žádná jiná možnost vás nenapadá?“

„Ne.“

„Doufám, že se neurazíte, když vám položím osobní otázku.“

„Nikdy jsme se nehádali, jestli máte na mysli tohle, pane komisaři.“

Wallander přikývl.

„Na to jsem se chtěl zeptat,“ potvrdil.

Vrátil se na začátek.

„Takže říkáte, že zmizela v pátek odpoledne. Ale vy jste čekal tři dny, než jste to přišel oznámit.“

„Neodvážil jsem se,“ odpověděl Robert Åkerblom.

Wallandera to překvapilo.

„Jít na policii by znamenalo totéž jako přiznat si, že se jí stalo něco strašného,“ vysvětlil Robert Åkerblom. „Proto jsem se to bál udělat.“

Wallander mírně pokýval hlavou. Věděl přesně, jak to Åkerblom myslí.

„Určitě už jste po ní pátral,“ konstatoval.

Åkerblom přikývl.

„Co ještě jste udělal?“ pokračoval Wallander a znovu si připravil zápisník.

„Modlil jsem se k Bohu,“ odpověděl Robert Åkerblom prostě.

Wallander si přestal zapisovat.

„Vy jste se modlil?“

„Moje rodina patří k metodistům. Včera jsme se s celým sborem a pastorem Turesonem za Louisu modlili, aby se jí nestalo nic zlého.“

Wallander cítil, jak se mu sevřel žaludek. Před mužem v křesle ale nedal svoje obavy najevo.

Matka dvou dětí a členka svobodné církve, pomyslel si. Taková žena nezmizí jen tak sama od sebe. Pokud ji nepostihlo akutní pomatení smyslů. Nebo krize víry. Matka dvou dětí se sotva sebere a půjde se do lesa zabít. Stává se to, ale opravdu jenom výjimečně.

Věděl, co to znamená.

Buď došlo k nehodě. Nebo se Louisa Åkerblomová stala obětí zločinu.

„Samozřejmě vás asi napadlo, že mohla mít nehodu,“ řekl.

„Obvolal jsem všechny nemocnice ve Skåne,“ potvrdil Robert Åkerblom. „Nikde není hospitalizovaná. Navíc by se mi nemocnice měla ozvat, pokud by ji přijali. Louisa u sebe vždycky nosí občanský průkaz.“

„Jaké má auto?“

„Má Toyotu Corollu. Z roku 1990. Tmavě modrou. Poznávací značka je MHL 449.“

Wallander si to zapsal.

Pak se vrátil znovu na začátek. Systematicky prošel každý detail toho, co Robert věděl o Louisině činnosti onoho pátečního odpoledne. Prohlédli si spolu mapy a Wallanderovi se to vůbec nelíbilo.

Pro boha živého, jenom ať nemáme na krku zavražděnou ženskou, pomyslel si. Cokoliv, jen tohle ne.

Ve tři čtvrtě na jedenáct odložil propisku.

„Není důvod si myslet, že by se Louisa Åkerblomová neměla najít,“ řekl a doufal, že nejsou slyšet jeho pochyby. „Ale vaše oznámení samozřejmě bereme vážně.“

Robert Åkerblom se v křesle sesunul. Wallander se vyděsil, že přijde další záchvat pláče. Bylo mu toho muže sedícího naproti němu nesmírně líto. Nejradši by ho nějak utěšil. Jenže jak to udělat a zároveň nepřiznat, jak moc ho ten případ znepokojil?

Zvedl se.

„Chtěl bych si poslechnout její vzkaz,“ řekl. „Pak zajedu do Skurupu a skočím do té spořitelny. Máte kdyžtak někoho, kdo vám může pomoci s dětmi?“

„Nepotřebuju pomoci,“ odušil Robert Åkerblom. „Zvládnu to sám. Co se podle vás s Louisou stalo, pane komisaři?“

„Zatím nedělám žádné závěry,“ odpověděl Wallander. „Kromě toho, že bude určitě zase brzo doma.“

Lžu, pomyslel si.

Nemyslím si to. Jen v to doufám.

Jel za Åkerblomovým autem do centra města. Jakmile si poslechne vzkaz na záznamníku a podívá se do jejího psacího stolu, vrátí se na stanici a promluví s Björkem. Přestože existovaly přesné postupy při pátrání po pohřešovaných osobách, Wallander si chtěl okamžitě vyžádat maximální nasazení. Zmizení Louisy Åkerblomové už od samého začátku vypadalo na trestný čin.

Realitní kancelář sídlila v prostorách bývalého konzumu. Wallander si obchod pamatoval z prvních let, kdy přišel do Ystadu jako mladý policista z Malmö. V prostorách bývalého obchodu stály dva stoly a reklamní stojany s fotografiemi a popisem jednotlivých nemovitostí. Na stole obklopeném židlemi ležely desky, do kterých se mohli zahloubat zájemci, kteří se chtěli dozvědět víc o nabízených domech. Na stěně visely jako v generálním štábu dvě mapy vytečkované různobarevnými špendlíky. Vedle kanceláře byla kuchyňka.

Dovnitř vešli vchodem ze dvora. Wallander si přesto všiml rukou psané cedulky s nápisem „Dnes zavřeno“, která byla přilepená páskou směrem do ulice na vchodové dveře.

„Který stůl je váš?“ zeptal se Wallander.

Åkerblom ukázal. Komisař se posadil do židle u druhého stolu. Kromě stolního kalendáře, fotografie holčiček, několika šanonů a stojánku na tužky byl prázdný. Vypadalo to, jako by tam někdo nedávno utíral prach.

„Kdo vám tu uklízí?“ zeptal se.

„Máme uklízečku, která sem dochází třikrát týdně,“ odpověděl Robert Åkerblom. „Ale sami si denně utíráme prach a vynášíme koše.“

Wallander pokýval hlavou. Pak se rozhlédl po místnosti. Jediná odchylka od normálu byl malý křížek, který visel na zdi vedle dveří do kuchyňky.

Pak udělal posunek směrem k telefonnímu záznamníku.

„Hned to bude,“ řekl Robert Åkerblom. „Byla to jediná zpráva, která je tam nahraná z pátku odpoledne.“

První dojem, pomyslel si Wallander. Pozorně poslouchej.

Ahoj, jenom se zajedu podívat na jeden dům u Krageholmu a pak pojedu do Ystadu, teď je čtvrt na čtyři, do pěti jsem doma.

Veselá, řekl si Wallander. Podle hlasu je veselá a plná elánu. Rozhodně není vyděšená nebo ohrožená.

„Přehrajte to znovu,“ požádal. „Ale nejdřív chci slyšet, jaký jste tam dal uvítací vzkaz. Jestli to jde?“

Åkerblom přikývl, přetočil kazetu na začátek a stiskl tlačítko.

Dovolali jste se do Åkerblomovy realitní kanceláře. Právě pracujeme na zakázkách mimo kancelář. Otevřeno bude jako obvykle opět v pondělí od osmi hodin. Po zaznění signálu nám zanechte vzkaz nebo pošlete fax. Děkujeme za zavolání a těšíme se na shledanou.

Wallander zaznamenal, že Åkerblom byl při natáčení zprávy nesvůj. Podle tónu se musel trochu přemáhat.

Pak se vrátili k manželčinu vzkazu. Åkerblom musel kazetu pořád přetáčet tam a zpátky.

Wallander se snažil zachytit nějaký podtext, skrytou zprávu uloženou za slovy. Netušil, co vlastně hledá, ale měl uši našpičované.

Když si kazetu poslechl aspoň desetkrát, naznačil Åkerblomovi, že to stačí.

„Potřebuju si tu pásku vzít s sebou,“ řekl. „Na stanici můžeme zesílit zvuk.“

Robert Åkerblom kazetu vyndal a podal mu ji.

„Potřebuju, abyste pro mě něco udělal, zatímco se podívám do šuplíků v jejím stole,“ řekl Wallander. „Sepište všechno, co ten pátek dělala nebo mohla dělat. S kým se měla setkat a kde. Taky mi

napište, kudy podle vás jela. Připište mi k tomu časy. A chci podrobný popis toho, kde najdeme dům, na který se jela podívat.“

„Tak s tím vám nepomůžu,“ řekl Robert Åkerblom.

Wallander se na něj tázavě podíval.

„S tou paní, co chtěla dům prodat, mluvila Louisa,“ ozřejmil Åkerblom. „Podle jejích instrukcí si nakreslila mapku a vzala si ji s sebou. Teprve dneska měla všechny údaje zanést do desek. Kdybysme ten dům vzali do prodeje, jeden z nás by tam zajel znovu a nafotil ho.“

Wallander chvílku přemýšlel.

„Takže jinými slovy, přesnou polohu domu zná jenom Louisa.“

Robert Åkerblom to potvrdil.

„Kdy má ta paní zavolat znovu?“

„Někdy během dneška,“ odpověděl Åkerblom. „Proto chtěla Louisa ten dům vidět už v pátek.“

„Je důležité, abyste tu byl, až bude volat,“ nabádal ho Wallander. „Řekněte, že vaše manželka se na dům byla podívat, ale dnes je bohužel nemocná. Znovu ji požádejte o popis cesty a vemte si na ni kontakt. Jakmile se vám ozve, hned mi zavolejte.“

Robert Åkerblom přikývl na znamení souhlasu. Pak si sedl a dal se do sepisování toho, co po něm Wallander chtěl.

Komisař otevřel jednu po druhé všechny zásuvky psacího stolu. Nenašel nic zvláštního. Žádný šuplík nepůsobil nepřírozně vyprázdněným dojmem. Nadzvedl zelenou podložku na psaní. Ležel pod ní recept na karbanátky, vytržený z nějakého časopisu. Pak se zadíval na fotografii dvou děvčátek.

Vstal a šel do kuchyně. Jednu stěnu zdobil kalendář a vyšívaná dečka s citátem z bible. Na policiče stála ještě neotevřená plechovka kávy. Vedle ní několik druhů čaje. Otevřel ledničku. Našel v ní krabici mléka a krabičku s margarínem.

Myslel na její hlas a na to, co řekla na záznamník. Byl si jistý, že když mluvila do telefonu, její auto stálo. Měla pevný hlas. Kdyby se při mluvení soustředila na řízení, znělo by to jinak. Když později na stanici záznam zesílili, jeho teorie se potvrdila. Kromě

toho byla Louisa Åkerblomová opatrná a dbalá zákona a neriskovala by, že ublíží sobě nebo někomu jinému, kdyby telefonovala za jízdy.

Pokud časové údaje sedí, je právě ve Skurupu, přemýšlel Wallander. Skončila jednání ve spořitelně a chystá se do Krageholmu. Ale nejdřív zavolá manželovi. Je spokojená, že se jednání vydařilo. Navíc je pátek odpoledne a víkend za rohem. A je pěkně. Má veškeré důvody k radosti.

Vrátil se ke stolu a prolistoval její kalendář. Robert Åkerblom mu přinesl papír, na kterém bylo napsáno, co po něm Wallander chtěl.

„Teď mám už jen jednu otázku,“ řekl komisař. „Vlastně to není otázka jako taková, ale je to důležité. Jakou má Louisa povahu?“

Dával si pozor, aby mluvil v přítomném čase, jako by se nic nestalo. Ale v duchu pro něj Louisa Åkerblomová byla někým, kdo už není.

„Všichni ji mají rádi,“ odpověděl Robert Åkerblom prostě. „Je vždycky dobře naladěná, ráda se směje, nebojí se mluvit s lidmi. Vlastně jí dělá potíže žít se obchodem. Jakmile dojde na peníze a složitá vyjednávání, přenechává to mně. Hrozně snadno se dojme. A taky rozčílí. Trápí ji, když vidí, jak někdo trpí.“

„Má nějakou svoji zvláštnost?“ zeptal se Wallander.

„Jakou zvláštnost?“

„Každý máme různé stránky,“ pomohl mu Wallander.

Åkerblom se zamyslel.

„O ničem nevím,“ odpověděl pak.

Wallander vstal, bylo už tři čtvrtě na dvanáct. Chtěl si promluvit s Björkem, než šéf odjede domů na oběd.

„Zavolám vám odpoledne,“ řekl. „Snažte se zůstat pokud možno klidný. A přemýšlejte, jestli jste nezapomněl na něco, co bych měl vědět.“

Vyšel ven dveřmi do dvora.

„Co se vlastně stalo?“ zeptal se Robert Åkerblom, když si podávali ruku.

„Pravděpodobně nic,“ ujistil ho Wallander. „Určitě se pro to najde nějaké rozumné vysvětlení.“

Podánilo se mu zastihnout Björka na odchodu. Jako obvykle vypadal uštvane. Wallander si dokázal představit, že práce policejního velitele není něco, po čem by člověk toužil.

„To je k vzteku s tím vloupáním,“ řekl Björk a nasadil účastný výraz. „Doufám, že se toho nechytí noviny. Nevypadalo by to dobře, kdyby se lidi dočetli, že se zloději vloupali do bytu kriminálního komisaře. Máme nízké procento objasnění. Švédská policie v mezinárodním srovnání těžce zaostává.“

„Co holt naděláme,“ odušil neurčitě Wallander. „Ale potřeboval bych s tebou pár minut mluvit.“

Stáli na chodbě před Björkovou kanceláří.

„A nepočká to až po obědě,“ upřesnil.

Björk pokýval hlavou a zašli k němu.

Wallander nastínil situaci. Podrobně mu vylíčil setkání s Robertem Åkerblomem.

„Věřící matka od dvou dětí,“ konstatoval Björk, když komisař domluvil. „Od pátku nezvěstná. To nevypadá dobře.“

„Ne,“ přitakal Wallander. „Vůbec to není dobrý.“

Björk ho pozorně sledoval.

„Máš podezření na trestný čin?“

Wallander pokrčil rameny.

„Co já vím,“ řekl. „Ale není to obyčejné zmizení. Tím jsem si jistý. Chtělo by to hned od začátku nasadit víc lidí. Ne jenom postupovat podle obyčejné vyčkávací procedury pro tyhle případy.“

Björk přikývl.

„Souhlasím. Koho k sobě chceš? Nezapomeň, že co je Hanson na neschopence, máme podstav. Zlomil si tu nohu fakt v nevhodnou chvíli.“

„Chci Martinssona a Svedberga,“ odpověděl Wallander. „Našel vlastně Svedberg to tele, co pobíhalo po dálnici?“

„Nakonec ho nějaký sedlák chytil do lasa,“ ozřejmil Björk zachmuřeně. „Svedberg si podvrtnul kotník, jak přitom sletěl do příkopu. Ale je ve službě.“

Wallander se zvedl.

„Já teď zajedu do Skurupu,“ řekl. „Pojďme se sejít v půl páté a řekneme si, co máme. Ale ze všeho nejdřív musíme vyhlásit pátrání po jejím autě.“

Položil Björkovi na stůl papír.

„Toyota Corolla,“ přečetl Björk. „Vezmu si to na starost.“

Wallander vyrazil do Skurupu. Jelikož potřeboval čas na přemýšlení, jel zvolna podél pobřeží.

Zvedl se vítr. Po nebi se hnaly potrhané mraky. Všiml si trajektu z Polska, jak zajíždí do přístavu.

Když dorazil k pláži Mossby, zajel na prázdné parkoviště a zastavil u zavřeného kiosku. Zůstal sedět v autě a vzpomínal na události z minulého roku, kdy právě sem příplul gumový člun se dvěma mrtvými muži. Myslel na Baibu Liepovou, se kterou se pak seznámil při svém pobytu v Rize. Myslel na to, že ji pořád nedokáže pustit z hlavy, přestože se o to snaží.

Uplynul rok, a on na ni pořád myslí.

Ze všeho nejmíň teď potřebuje zavražděnou ženu.

Potřebuje klid.

Přemýšlel o otci, který se bude ženit. Myslel na vykradený byt a všechnu hudbu, o kterou přišel. Jako by ho někdo oloupil o podstatnou část života.

Myslel na svoji dceru Lindu. Chodí teď na lidovou univerzitu ve Stockholmu. Připadalo mu, že s ní ztrácí kontakt.

Bylo toho nějak moc najednou.

Vystoupil z auta, zapnul si bundu a sešel dolů k moři. Foukal studený vítr, bylo mu zima.

V hlavě si procházel výpověď Roberta Åkerbloma. Promýšlel různé teorie. Že by se přece jen našlo nějaké přirozené vysvětlení?

Mohla spáchat sebevraždu? Myslel na její hlas na záznamníku.
Na ten elán.

Krátce před jednou hodinou nechal pláž za zády a zamířil do Skurupu.

Pořád docházel k jedinému možnému závěru.

Byl si jistý, že Louisa Åkerblomová je mrtvá.

3

Kurt Wallander měl jeden neodbytný sen a tušil, že ho sdílí se spoustou dalších lidí. Snil o tom, že skuteční bankovní loupež, která ohromí celý svět. V těch představách taky dumal nad tím, kolik peněz na takové normální pobočce mají. Možná míň, než by člověk čekal? Ale pořád víc než dost? Nevěděl, jak by to přesně provedl. Ale často o tom snil.

Mírně se usmál pod vousy. Úsměv ale vzápětí zmizel, jak se ho zmocnilo špatné svědomí.

Byl si jistý, že Louisu Åkerblomovou už nenajdou živou. Neměl pro to důkazy, neměl místo činu, neměl ani oběť. Vůbec nic. Přesto to věděl.

Neustále se mu před očima objevovala fotografie jejich dvou malých dcer.

Jak vysvětlit nevysvětlitelné, přemítal. A jak se Robert Åkerblom bude moct dál modlit ke svému Bohu, když takhle zradil a opustil jeho rodinu?

Procházel se po spořitelně a čekal, až se bankovní úředník, který v pátek asistoval při vyřizování hypotéky, vrátí od zubaře. Když na pobočku před čtvrt hodinou dorazil, mluvil s jejím ředitelem Gustavem Halldénem. Znal ho už z dřívějšíka. Vysvětlil mu, že potřebuje informace v souvislosti s pohřešovanou osobou. Zároveň Halldéna požádal, ať si to nechá pro sebe.

„Nevíme jistě, jestli se stalo něco vážného,“ ozřejmil.

„Chápu,“ přitakal Halldén. „Máte jenom podezření.“

Wallander přikývl. Přesně tak. Ale kdo vlastně rozhodne, kudy vede hranice mezi domněnkou a tím, co víme?

Kdosi ho oslovil a vytrhl ho z myšlenek.

„Chtěl jste se mnou mluvit,“ řekl zastřený hlas za jeho zády.

Wallander se otočil.

„Pan Moberg?“ ujistil se.

Muž přikývl. Byl až překvapivě mladý, měřeno podle Wallanderovy představy o věku bankovního úředníka. Jeho pozornost však upoutalo něco jiného.

Muž měl silně oteklou tvář.

„Pořád ještě se mi špatně mluví,“ zaskuhral.

Wallander nerozuměl.

„Raději bych počkal,“ huhňal Moberg. „Až přestane účinkovat umrtvení.“

„Zkusíme to hned,“ rozhodl Wallander. „Mám bohužel málo času. Pokud vás to při mluvení moc nebolí.“

Muž zavrtěl hlavou. Zašli do malé zasedací místnosti v zadní části vstupní haly.

„Tady jsme seděli,“ vysvětloval Moberg. „Sedíte na stejném místě jako Louisa Åkerblomová. Halldén říkal, že chcete mluvit o ní. Tak ona zmizela?“

„V současnosti je nezvěstná,“ opravil ho Wallander. „Nejspíš jenom jela k příbuzným a zapomněla to doma oznámit.“

Na Mobergově oteklé tváři viděl, že jeho výklad bere značně skepticky. Pochopitelně, pomyslel si. Pohřešovaný je zkrátka pohřešovaný. Nedá se zmizet jen napůl.

„Co byste potřeboval vědět?“ zeptal se Moberg a nalil si vodu z karafy na stole.

„Co se tu událo v pátek odpoledne,“ objasnil Wallander. „Do nejmenších podrobností. Kolik bylo hodin, co říkala, co dělala. Taky bych chtěl jména těch lidí, co kupovali a prodávali dům, pokud bych s nimi později potřeboval mluvit. Znal jste Louisu Åkerblomovou už předtím?“

„Několikrát jsem s ní spolupracoval,“ potvrdil Moberg. „Dělali jsme spolu všeho všudy čtyři nemovitosti.“

„Povězte mi o tom pátku,“ vyzval ho komisař.

Moberg vytáhl z vnitřní kapsy saka diář.

„Schůzka byla domluvená na čtvrt na tři,“ začal. „Louisa přišla o několik minut dřív. Chvilku jsme mluvili o počasí.“

„Nepřipadala vám rozrušená nebo nervózní?“

Moberg se zamyslel.

„Ne,“ řekl vzápětí. „Spíš naopak, měla dobrou náladu. Dřív mi přišla celkem upjatá a uzavřená. Ale teď v pátek ne.“

Wallander naznačil, ať pokračuje.

„Přišli klienti, mladí manželé Nilsonovi. A prodávající, nějaký správce dědictví v Sövde. Sedli jsme si tady a prošli jsme celou kupní proceduru. Nic zvláštního. Všechny dokumenty byly v pořádku. Zápis do pozemkové knihy, dokumentace ke koupi, smlouva o zástavě, hypoteční smlouva, složenky. Bylo to rychle vyřízené. Pak jsme se rozloučili. Předpokládám, že si všichni popřáli pěkný víkend. Ale už si to nepamatuju.“

„Pospíchala Louisa Åkerblomová?“

Moberg se znovu zamyslel.

„Možná,“ připustil. „Možná že ano. Ale jistý si nejsem. Zato vím něco jiného.“

„Co?“

„Nesla rovnou ke svému autu.“

Moberg ukázal k oknu, kterým bylo vidět na malé parkoviště.

„To jsou parkovací místa určená pro klienty,“ řekl. „Viděl jsem, že tam zaparkovala, když přijela. Ale když odešla, trvalo ještě asi čtvrt hodiny, než s autem odjela. Seděl jsem tu a telefonoval, proto jsem to viděl. Myslím, že nesla v ruce nějaký sáček. A peněženku.“

„A jak ten sáček vypadal?“

Úředník pokrčil rameny. Wallander si všiml, že umrtvení pomalu povoluje.

„Jak může vypadat sáček?“ řečnický nadhodil Moberg. „Mám dojem, že byl papírový. Igeliťák to nebyl.“

„A pak odjela?“

„Ještě předtím z auta telefonovala.“

Svému muži, doplnil si Wallander. Zatím to sedí.

„Bylo něco po třetí hodině,“ pokračoval Moberg. „V půl čtvrté mě čekala další schůzka, potřeboval jsem se připravit. Ten telefonát mě dost zdržel.“

„Viděl jste ji odjíždět?“

„Ne, to už jsem byl zpátky u sebe.“

„Takže naposledy jste ji viděl, jak z auta telefonuje?“

Moberg přisvědčil.

„Co měla za auto?“

„Ve značkách se moc nevyznám,“ přiznal úředník. „Ale bylo černé. Nebo možná tmavě modré.“

Wallander zaklapl blok.

„Jestli si ještě na něco vzpomenete, hned se mi ozvěte,“ řekl.
„Všechno může být důležité.“

Zapsal si jméno a telefon prodávajícího i kupců a šel. Zamířil ven hlavním vchodem a zastavil se na náměstí.

Papírový sáček, pomyslel si. To vypadá na pekařství. Pamatoval si, že v ulici rovnoběžné s železničními kolejemi jedno pekařství je. Přešel náměstí a dal se doleva.

Dívka za pultem byla v obchodě i uplynulý pátek, ale Louisu Åkerblomovou na fotografii nepoznala.

„Je tu ještě jedno pekařství,“ řekla Wallanderovi.

„A kde ho najdu?“

Dívka mu vysvětlila cestu a jemu došlo, že druhé pekařství leží stejně blízko spořitelny jako tohle. Poděkoval a šel. Druhý obchod s pečivem byl nalevo od náměstí. Když vešel dovnitř, starší prodavačka se ho zeptala, co si bude přát. Wallander jí ukázal fotografii a představil se.

„Poznáváte tu ženu?“ zeptal se. „Možná tu nakupovala minulý pátek po třetí hodině odpoledne.“

Prodavačka si došla pro brýle, aby si obrázek prohlédla zblízka.

„Stalo se jí něco?“ vyptávala se zvědavě. „Kdo to je?“

„Jen mi povězte, jestli ji poznáváte,“ odpověděl Wallander přátelsky.

Prodavačka přikývla.

„Pamatuju se na ni,“ potvrdila. „Myslím, že si brala nějaké zákusky. Jo, vím to přesně. Žlutkové řezy. A obyčejný chleba.“

Wallander přemýšlel.

„Kolik těch zákusků bylo?“ zeptal se.

„Čtyři. Vzpomínám si, že jsem jí je chtěla dát do krabičky. Ale ona řekla, že to stačí do sáčku. Vypadalo to, že pospíchá.“

Wallander přikývl.

„Viděla jste, kam jde, když vyšla z pekařství?“

„Ne. Měla jsem tu další zákazníky.“

„Děkuju,“ řekl Wallander. „Moc jste mi pomohla.“

„Co se stalo?“ zajímala se znovu.

„Nic,“ odtušil Wallander. „Běžná rutinní práce.“

Vrátil se ke spořitelně a došel k zadnímu parkovišti, kde Louisa Åkerblomová nechala auto.

Sem, ale ani o kousek dál, napadlo ho. Tady stopa končí. Odtud se vydala na prohlídku domu, o kterém pořád ještě nevíme, kde vlastně je, a ještě předtím zavolala z auta do práce na záznamník. Má dobrou náladu, koupila zákusky a v pět hodin chce být doma.

Podíval se na hodinky. Za tři minuty tři. Přesně tři dny od chvíle, kdy na tomhle parkovišti Louisa stála.

Vrátil se ke svému vozu, který stál před spořitelnou, pustil si jednu z mála kazet, co mu po vloupání zbyly, a zkusil si všechno shrnout. Prostor auta zaplnil hlas Plácida Dominga a Wallander myslel na to, že čtyři zákusky byly míněné pro čtyři členy Åkerblomovy rodiny. Pak přemítal nad tím, jestli se modlí i před dezertem. Přemýšlel, jaké to asi je věřit v Boha.

Zároveň mu to vniklo nápad. Než se sejdou na stanici k poradě, stihne ještě jeden rozhovor.

Jak to říkal Robert Åkerblom?

Pastor Tureson?

Wallander nastartoval a vyrazil do Ystadu. Najel na dálnici E 14 a držel se těsně nad limitem pro povolenou rychlost. Zavolał Ebbě na ústřednu, ať zjistí číslo na pastora Turesona a vyřídí mu, že se s ním komisař chce neodkladně sejít. Těsně před Ystadem mu Ebba volala zpátky. Pastor je momentálně v kostele metodistické farnosti a rád ho přijme.